

ŽÁKOVSKÉ REVIEW ŠKOLY

TÉMATA PRO STŘEDNÍ ŠKOLY A GYMNÁZIA

TEORETICKÝ BLOK

TÉMA Č. 1	CO JE A CO NENÍ DEMOKRACIE, 1. HODINA	45 MINUT	SŠ_T1_H1
TÉMA Č. 2	SVĚT PODLE ŽÁKŮ, 1. HODINA	45 MINUT	SŠ_T2_H1
TÉMA Č. 3	PŘÍMÁ DEMOKRACIE, 1. HODINA	45 MINUT	SŠ_T3_H1
	PŘÍMÁ DEMOKRACIE, 2. HODINA	45 MINUT	SŠ_T3_H2
TÉMA Č. 4	ZASTUPITELSKÁ DEMOKRACIE, 1. HODINA	45 MINUT	SŠ_T4_H1
	ZASTUPITELSKÁ DEMOKRACIE, 2. HODINA	45 MINUT	SŠ_T4_H2
TÉMA Č. 5	JAK PROSADIT MYŠLENKU	45 MINUT	SŠ_T5_H1
TÉMA Č. 6	REKAPITULACE	45 MINUT	SŠ_T6_H1

PRAKTICKÝ BLOK

TÉMA Č. 7	ŠKOLA – KDO O ČEM ROZHODUJE	45 MINUT	SŠ_T7_H1
TÉMA Č. 8	ŠKOLA – KDO MÁ O ČEM ROZHODOVAT	45 MINUT	SŠ_T8_H1
TÉMA Č. 9	ŽÁCI: TOHLE CHCEME JINAK, 1. + 2. HODINA	90 MINUT	SŠ_T9_H1+2
TÉMA Č. 10	TVOŘÍME VIZI, 1. + 2. HODINA	90 MINUT	SŠ_T10_H1+2
TÉMA Č. 11	OD VIZE K PLÁNU, 1. + 2. HODINA	90 MINUT	SŠ_T11_H1+2

PREZENTAČNÍ BLOK

TÉMA Č. 12	JAK NÁŠ PROJEKT PROPAGOVAT, 1. + 2. HODINA	90 MINUT	SŠ_T12_H1+2
TÉMA Č. 13	PREZENTACE	45 MINUT	SŠ_T13_H1

EVALUAČNÍ BLOK

TÉMA Č. 14	EVALUAČNÍ SETKÁNÍ	45 MINUT	SŠ_T14_H1
-------------------	-------------------	----------	-----------

Časová dotace pro celý vzdělávací program: 20 vyučovacích hodin o délce 45 minut.

TOHLE CHCEME JINAK

1. a 2. HODINA

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

multikulturní
centrum
praha

HODNOTY

všem žákům je poskytována možnost vyjádřit se k průběhu a cíli aktivit

POSTOJE

občanská uvědomělost – lektor zprostředkovává možnost realisticky posuzovat participativní roli žáka v oblasti správy školy

je podporována sebedůvěra měnit prostředí dle zájmu jedince či organizované skupiny

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE V TOMTO TÉMATU

DOVEDNOSTI

analytické a kritické myšlení – aktivita vyžaduje argumentační zhodnocení podmínek, ve kterých se žák nachází (škola, rodina, město apod.)

aktivita vyžaduje **aktivní naslouchání**

empatie – je vybízeno k respektování odlišných názorů

flexibilita a přizpůsobivost – žáci jsou vedeni k artikulaci svých zájmů a hledání možností jejich praktické realizace

v diskusi a během prezentací jsou rozvíjeny **jazykové a komunikační dovednosti**

ZNALOSTI A KRITICKÉ POROZUMĚNÍ

žákům je zprostředkována základní znalost fungování školního parlamentu, vedení školy a rolí pedagogických pracovníků

žáci si mohou prakticky vyzkoušet využívání hodnotícího nástroje SWOT analýzy

Zdroje:

Kompetence pro demokratickou kulturu [online],
URL: <http://www.obcanskevzdelavani.cz/publikace>.

Core Competencies in Civic Engagement [online],
URL: <https://www.merrimack.edu/live/files/160-core-competencies-in-civic-engagement>.

VZDĚLÁVACÍ PROGRAM:

ŽÁKOVSKÉ REVIEW ŠKOLY

(STŘEDNÍ ŠKOLY A GYMNÁZIA)

TÉMA 9:

TOHLE CHCEME JINAK

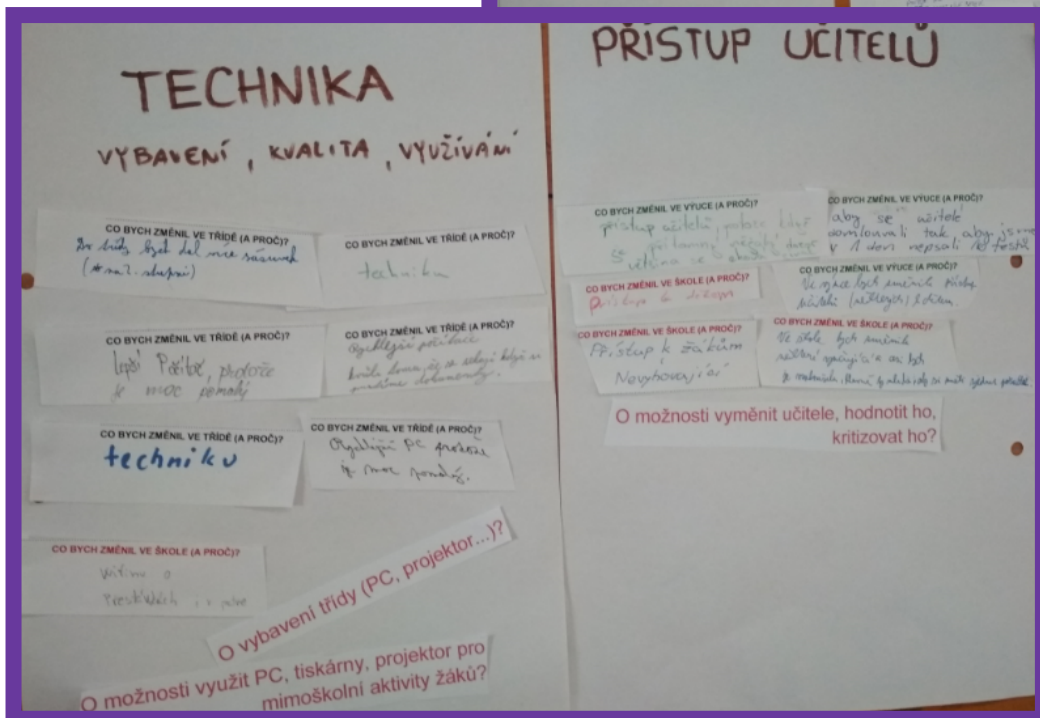
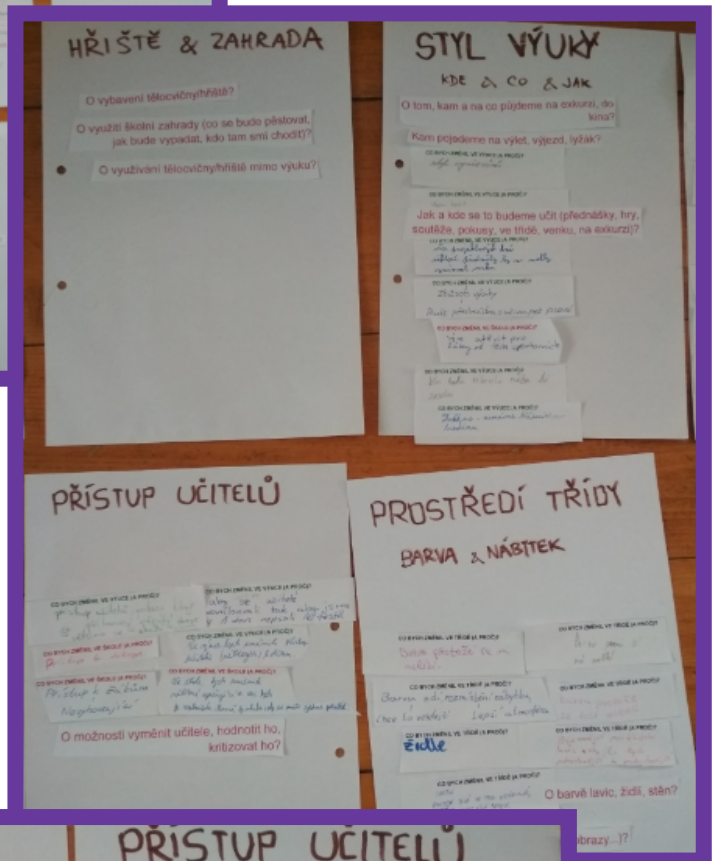
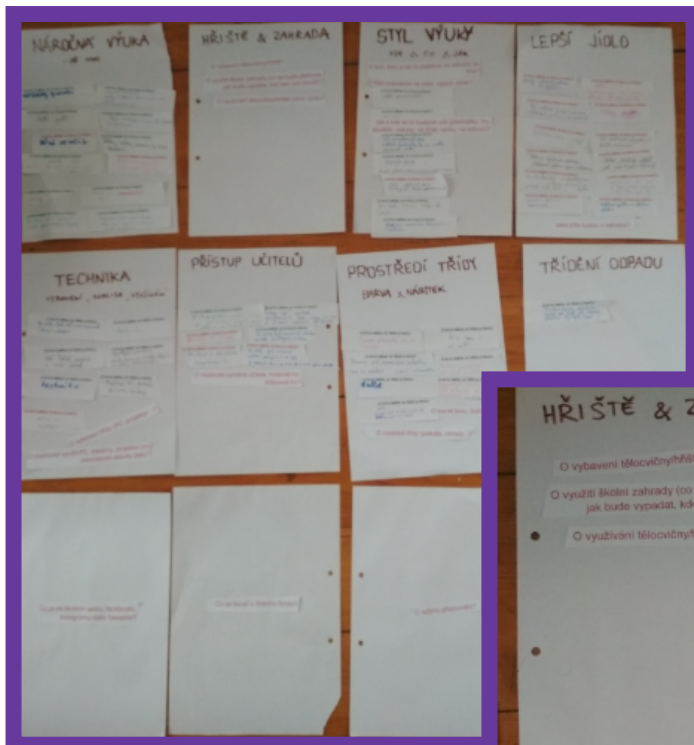
1. a 2. HODINA

CÍL HODINY

Žáci si vyberou z problémů, které ve škole sami vidí, jeden či dva, které se v rámci svého projektu pokusí v následujících hodinách vyřešit, čímž zvýší míru své vlastní participace na rozhodování ve škole.

POMŮCKY

- Dokument SŠ_T9_H1+2 Průvodce metodikou
- Tematické klastry – papíry ve formátu A4 s rozříděnými odpověďmi na otevřené otázky z konce předchozí hodiny (+ černobílé kopie těchto papírů) (fáze 4)
- Dokument SŠ_T9 Pracovní list
 - **NÁVOD NA TISK:** 1 kopie ve formátu A4 pro každého žáka
- Podněty z přesunů kompetencí ve **Vennově diagramu** z předchozí hodiny (fáze 3)
- Nalepovací barevná kolečka (3 žlutá a 3 červená pro každého žáka)
- Zelené a červené fixy
- Nůžky, lepidlo

Fotografie: archiv MKC Praha.

PŘÍPRAVNÁ FÁZE PRO LEKTORA

DOBA TRVÁNÍ:

cca 30–60 minut práce

! DŮLEŽITÉ:

Téma č. 8 vyžaduje intenzivní přípravu ze strany lektora. Tato příprava je klíčová pro průběh následujících hodin, proto ji není možné podcenit.

POSTUP:

1. Lektor si vytiskne otázky pro Vennův diagram (dokument SŠ_T7_H1 Otázky pro Vennův diagram) a vystřihne z nich ty, u nichž žáci v minulé hodině přesunuli kompetence k rozhodování do své sféry (**fáze 2**) – tj. ty, které jsou nyní na **Vennově diagramu** červené a zároveň spadají do sféry žákovského vlivu (ať už v průniku s ředitelem či učiteli nebo samostatně).
Pokud jsou na Vennově diagramu z předchozí hodiny zaznamenány též klady a záporny a argumenty pro přesun kompetencí, lektor je přepíše k vystřižené otázce.
2. Lektor rozstříhá žákovské odpovědi na otevřené otázky z předchozí hodiny (**fáze 4**).
3. Lektor má nyní 2 hromádky papírků – 2 typy žákovských podnětů: **červené otázky s argumenty** a **otevřené odpovědi žáků**.

! DŮLEŽITÉ:

Jak tomuto materiálu rozumět? Obě hromádky reflektují, jak a kde žáci vidí třetí plochy či příležitosti ke zlepšení ve škole, a zároveň představují potenciál pro skutečnou a pozitivní participaci žáků na školním rozhodování. Jedná se o autentické zachycení toho, jak žáci vidí a vnímají svou školu, škola by jej měla chápat jako důležitou, cennou a prodiskutovanou zpětnou vazbu.

Úkolem dalších hodin je tento potenciál pro pozitivní změny na škole maximálně zpřesnit a rozvinout.

4. Lektor nyní oba typy podnětů žáků (tj. **červené otázky** i **otevřené odpovědi**) společně utřídí do **tematických klastrů**.
Třídění je intuitivní – lektor přiřazuje podobné či související k podobnému.
5. Podněty roztríděné do **klastrů** lektor vylepí na samostatné papíry **A4**. Poté lektor **klastry** pojmenuje.

FÁZE 1: PŘEDSTAVENÍ NÁSLEDUJÍCÍCH DVOU HODIN

DOBA TRVÁNÍ:

max. 5 minut

CÍL:

Zrekapitulovat stávající kompetence k rozhodování na škole.

METODA:

Výklad.

! TIP NA ÚVOD:

- Lektor ověřuje, zda žáci správně rozumějí pojmům, které v hodinách zazní, případně je dovysvětlí: **SWOT analýza**.
- Lektor neváhá žáky chválit za jakoukoliv reakci. Žáci se pak nebojí projevit.
- Zaměření a smysl programu – tj. orientace v demokratickém systému ČR a pochopení, jak prosadit vlastní zájmy – lektor s žáky opakuje v úvodu každé hodiny spolu s představením její specifické náplně.

POSTUP:

1. Lektor představí náplň následujících dvou hodin: žáci si vyberou 1–2 témata, která zpracují do podoby výstupu, který bude použitelný pro další práci s žákovskými podněty na škole. Lektor vysvětlí, že s výstupy budou seznámeni ostatní žáci ve škole a vedení školy se jimi bude skutečně zabývat, případně se je pokusí smysluplně zakomponovat do života ve škole.
2. Lektor rozdá žákům vytištěný dokument SŠ_T9 **Pracovní list** a vysvětlí jim, že mají k dispozici

! TIP:

Pokud se jedná o první zkušenost lektora s projektovou výukou, **doporučujeme pracovat pouze s 1 tématem**, tj. celá třída v následujících hodinách promýšlí, rozvíjí a do podoby finálního výstupu zpracovává pouze téma, které získá v prioritizaci (**fáze 3**) nejvíc bodů. Koordinace několika paralelních žákovských pracovních skupin může být pro lektora náročná.

! DŮLEŽITÉ:

Lektor by měl žáky ujistit, že jejich úsilí nebude zbytečné. Žáci musí dopředu vědět, že jejich práce bude brána vážně, ať bude výstup jakýkoliv.

Možné podoby výstupu:

- A. Podklad pro diskusi v žákovském parlamentu
- B. Návrh na změnu ve škole pro vedení školy
- C. Návrh na změnu ve třídě pro učitele a vedení školy

5 M | 5 M | 10 MIN

35 MIN

25 MIN

10 MIN

Pracovní list k tématu č. 9, který jim usnadní orientaci v programu. V něm najdou podněty k vlastním úvahám. Pracovní list si mohou vyplnit po skončení výuky, a připomenout si tak všechno, co v průběhu výuky zažili a vytvořili. Tento pracovní list je určen pro následující dvě vyučovací hodiny.

FÁZE 2: REKAPITULACE PŘEDCHOZÍ HODINY A PŘEDSTAVENÍ TÉMAT K HLASOVÁNÍ

DOBA TRVÁNÍ:

max. 5 minut

CÍL:

Připravit žáky na obsah následujících dvou hodin a rozproutit debatu o potenciálu ke změně v rozhodování v rámci školy.

METODA:

Diskuse.

POSTUP:

1. Lektor vyvěsí na zeď či tabuli všechny tematické klastry (A4 s utříděnými a nalepenými podněty od žáků).

Lektor diskutuje s žáky průběh předchozí hodiny (přesouvání kompetencí ve **Vennových diagramech** a odpovědi žáků na otevřené otázky).

Lektor se doptává žáků, proč si myslí, že to dělali a k čemu takové zjišťování může být dobré – dobré pro školu i obecněji např. pro město.

2. Lektor vysvětlí, k čemu jsou **tematické klastry** (papíry A4). Žáci se dozvědí, že lektor žákovské podněty z minulé hodiny setřídil, aby si nyní žáci mohli vybrat ty, které považují za nejdůležitější. K těm pak žáci podrobně vypracují návrh vlastního řešení.

5 M | 5 M

10 MIN

35 MIN

25 MIN

10 MIN

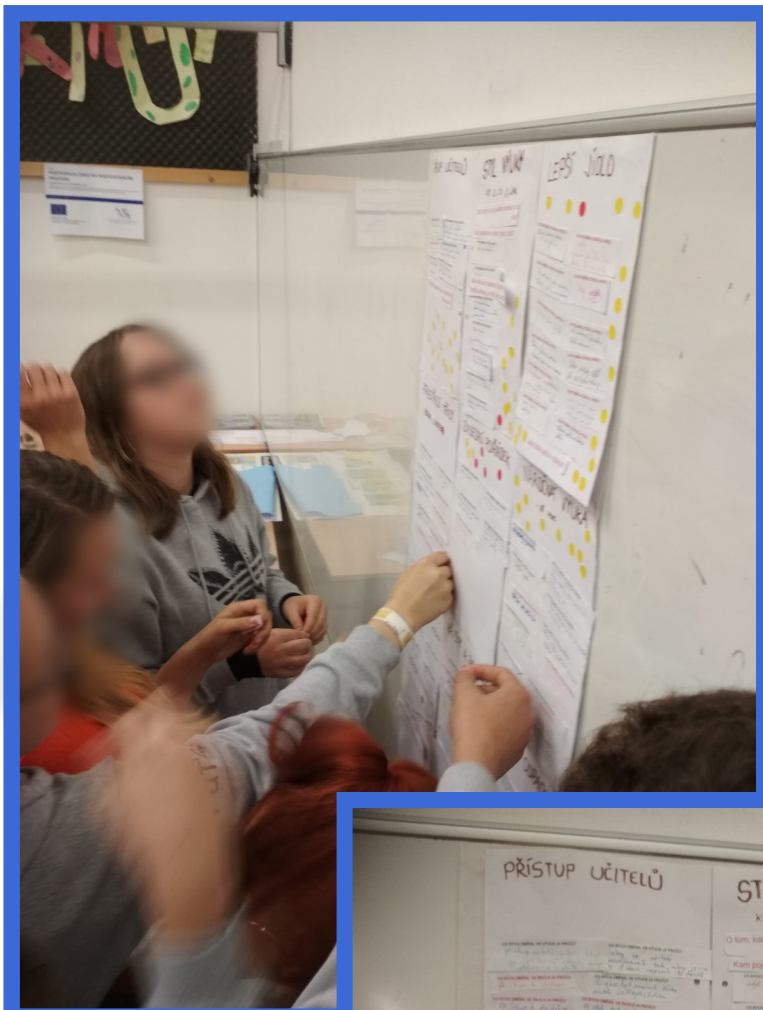

Foto: archiv MKC Praha.

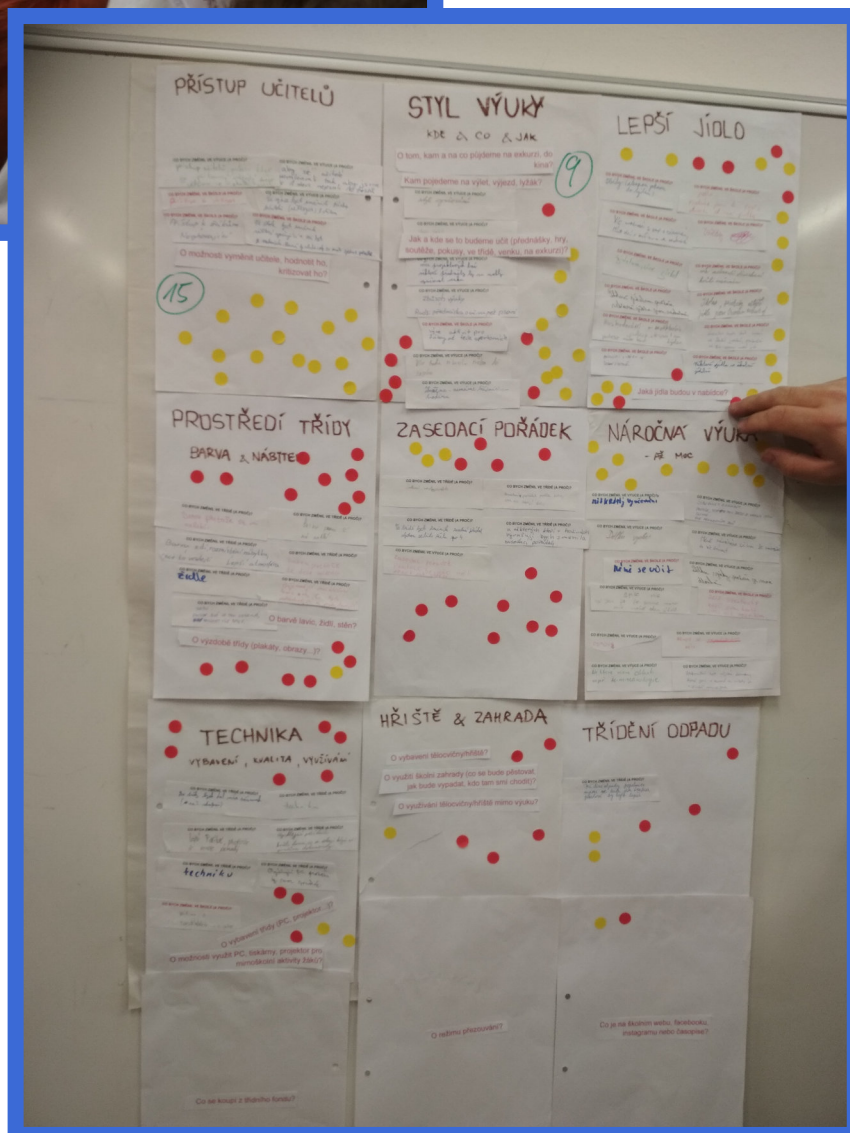

Foto: archiv MKC Praha.

FÁZE 3: VÝBĚR TÉMAT

DOBA TRVÁNÍ:

max. 10 minut

CÍL:

Vybrat aspekty školy, jejichž návrh zlepšení žáci podrobně zpracují.

METODA:

Prioritizace pomocí barevných koleček

POSTUP:

1. Lektor rozdá žákům 3 červená a 3 žlutá nalepovací kolečka.
2. Lektor vyzve žáky, aby se zvedli ze židlí a šli si dobře prohlédnout **tematické klastry** (A4 papíry nalepené na tabuli).
3. Hlasování:
 - Hlasuje se ve dvou vlnách. Žáci mohou vypotřebovat svá kolečka, jak chtějí (např. vylepit všechny 3 na jeden klastř (A4) nebo označit 3 klastry po 1 kolečku).
 - Lektor upozorní žáky, aby při hlasování nikam nespěchali a dobře si promysleli, jaká témata (klastry) označí.
 - **Krok 1:**
 - Lektor vyzve žáky, aby žlutými kolečky ● označili ty **tematické klastry** (na papíry velikosti A4), které by chtěli změnit ze všeho nejvíc.
 - **Krok 2:**
 - Lektor vyzve žáky, aby červenými kolečky ● označili ty **tematické klastry** (na papírech velikosti A4), které by je bavilo měnit ze všeho nejvíc.
4. Poté, co žáci dohlasují, lektor spočítá, kolik koleček jednotlivé **tematické klastry** získaly. Lektor na každý **tematický klastř** napíše počet červených a žlutých koleček i jejich součet.
5. Vítězí témata, která mají nejvíce koleček. Pokud některé klastry získají shodný (či velmi podobný) počet koleček, mohou mít červená kolečka (téma, které by žáky bavilo měnit) větší váhu než žlutá kolečka.

📌 DŮLEŽITÉ:

Lektor by měl s žáky prodiskutovat, které z vítězných témat se dále bude zpracovávat. Důležité je zvolit takové téma, na němž bude žáky práce bavit. Realistické je zpracovávat 1, maximálně 2 témata ve třídě.

5 M 5 M 10 MIN

35 MIN

25 MIN

10 MIN

FÁZE 4: CO SE S TÍM DÁ DĚLAT? JAK SE TO DÁ ŘEŠIT?

DOBA TRVÁNÍ:

max. 35 minut

CÍL:

Vtáhnout žáky hlouběji do tématu, soustředit k němu jejich pozornost a zachytit nápady, které se vynoří.

METODA:

Brainstorming

POSTUP:

Pokud se lektor rozhodne pracovat s více tématy, žákovské pracovní skupiny pracují paralelně.

UPOZORNĚNÍ:

Paralelní práce s více skupinami je pro lektora poměrně náročná, doporučujeme zajistit si pro tuto fázi podporu kolegy, případně pověřit roli zapisovatele (vedoucího žákovské pracovní skupiny), talentovaného žáka.

1. Lektor doprostřed prázdného flipchartového papíru vylepí vítězný **tematický klastr** z fáze 3.

V případě paralelní práce na 2 tématech lektor vyzve žáky, ať se rozřadí do skupin podle toho, co je víc zajímá.

2. Zpracovává-li se pouze 1 téma, je zapisovatelem lektor. V případě paralelní skupinové práce lektor určí zapisovatele (případně jej nechá vybrat skupinami).
3. Lektor vyzve členy skupin, aby si dobře prohlédli flipchartový papír s podněty ke zvolenému tématu. Lektor (či zapisovatel) je případně pro svou skupinu zrekapituluje.
4. Lektor vyzve žáky, aby nahlas přemýšleli nad tématem.

Otázka k přemýšlení: **Co se tím dá dělat? Jak se to dá řešit?**

TIP:

Lektor by měl předejít tomu, aby se do brainstormingu zapojovali jen aktivní či průbojní žáci. Někteří žáci mají co říct, ale nejsou dostatečně průbojní na to, aby se mezi dominantními žáky prosadili.

Řešení: lektor se ptá na nápad/názor každého žáka zvlášť, případně pracuje s drobnými skupinkami – dvojicemi, trojicemi, kterých se aktivně doptává. Případně pasivní žáky cíleně vybízí k reakcím, jmenovitě se jich doptává na názor.

5. Lektor či zapisovatel zachytává nápady (klíčová slova) paprskovitě na flipchartový papír.

! DŮLEŽITÉ:

Nápady by měl lektor/zapisovatel okamžitě třídit, aby nevzniklo příliš mnoho izolovaných (roztříštěných, dílčích) nápadů. To může být pro zapisovatele-žáka složité. Učitel by měl s pojmenováním nápadů počkat, až se vyjeví v plné šíři, a být schopen dílčí nápad vřadit pod obecnější (vyšší) kategorii.

6. Brainstorming končí, jakmile bude zachyceno cca 5 různých nápadů.

! DŮLEŽITÉ:

Lektor (ani zapisovatel) v žádném případě nápady NECENZURUJE. Vše je povoleno, i zdánlivě sebevětší nesmysl! Neexistuje nesprávný názor. Posouzení, zda nápad dává smysl či je realistický, nastane v dalších fázích práce. Lektor by měl mít na mysli, že kritika či zpochybňování smysluplnosti nápadů může brzdit představivost žáků a vést k nežádoucí autocenzuře či obavám žáků z formulace nápadu.

VARIANTNÍ POSTUP REALIZACE KROKU 5 + 6:

Lektor zachycuje odpovědi a nápady žáků na post-it papírky (lepíky). Po vyčerpání nápadů lektor vyzve žáky, ať post-itové papírky roztřídí do shluků příbuzných nápadů. Tyto shluky pak žáci vylepí na flipchart a pojmenují.

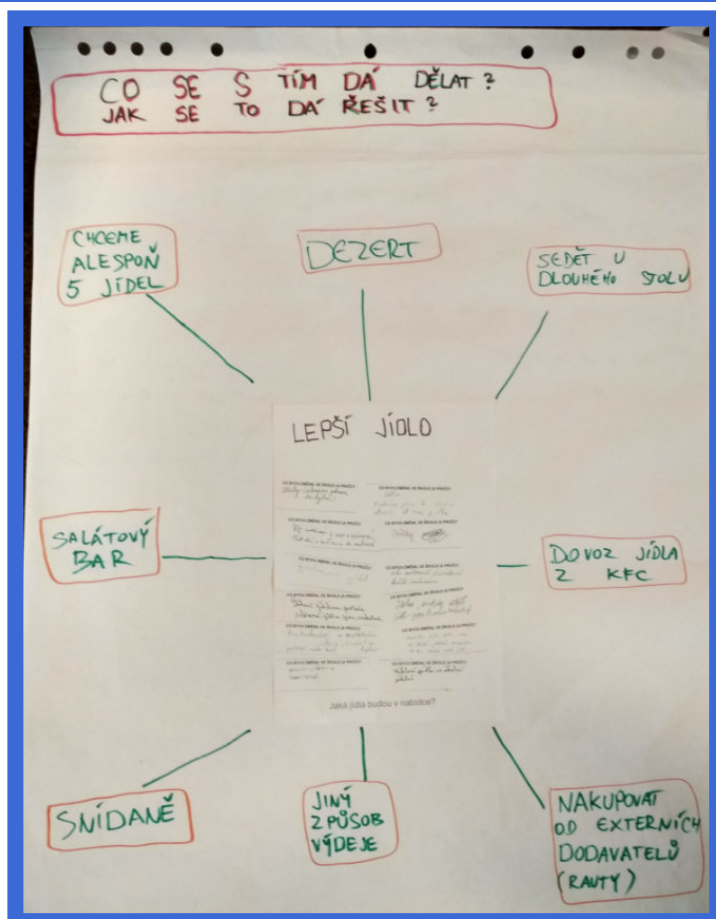

Foto: archiv MKC Praha.

FÁZE 5: KLADY A ZÁPORY NÁPADŮ

DOBA TRVÁNÍ:

max. 25 minut

CÍL:

Další prohloubení vhledu žáků do tématu z hlediska praktické realizovatelnosti nápadů.

METODA:

Zjednodušená SWOT analýza

POSTUP:

1. Lektor (či zapisovatel) prochází postupně všechny nápady zachycené na flipchartu (fáze 4).

Ke každému zachycenému bodu z brainstormingu diskutujte:

- **pozitiva nápadu:** *K čemu je to dobré? Co to přinese?*
- **negativa nápadu:** *V čem a proč je to problematické? Na co a proč to naráží? Co a proč to komplikuje?*

Lektor či zapisovatel:

- Pozitiva nápadu heslovitě zapisuje **zelenou** fixou.
- Negativa nápadu heslovitě zapisuje **červenou** fixou.

2. Pokud třída zpracovává v rámci skupinové práce více témat, skupiny si nyní navzájem představí, k čemu došly.

Poté lektor vyzve žáky, ať si flipchartový(é) papír(y) dobře prohlédnou. Lektor vysvětlí průběh následujících dvou hodin: žáci si vyberou jedno dílčí **podtéma** a to v následujících hodinách zpracují do podoby co nejkonkrétnějšího návrhu či výstupu.

! TIP:

Lektor může žákům vysvětlit, co je to SWOT analýza a informovat je o tom, že obsahem této hodiny je její zkrácená podoba.

SWOT analýza je univerzální analytická technika používaná pro zhodnocení proveditelnosti nápadu, myšlenky, projektu či organizace.

Písmena výrazu SWOT odkazují na:

- **Strengths** – silné stránky nápadu
- **Weaknesses** – slabé stránky nápadu
- **Opportunities** – příležitosti nápadu
- **Threats** – hrozby nápadu

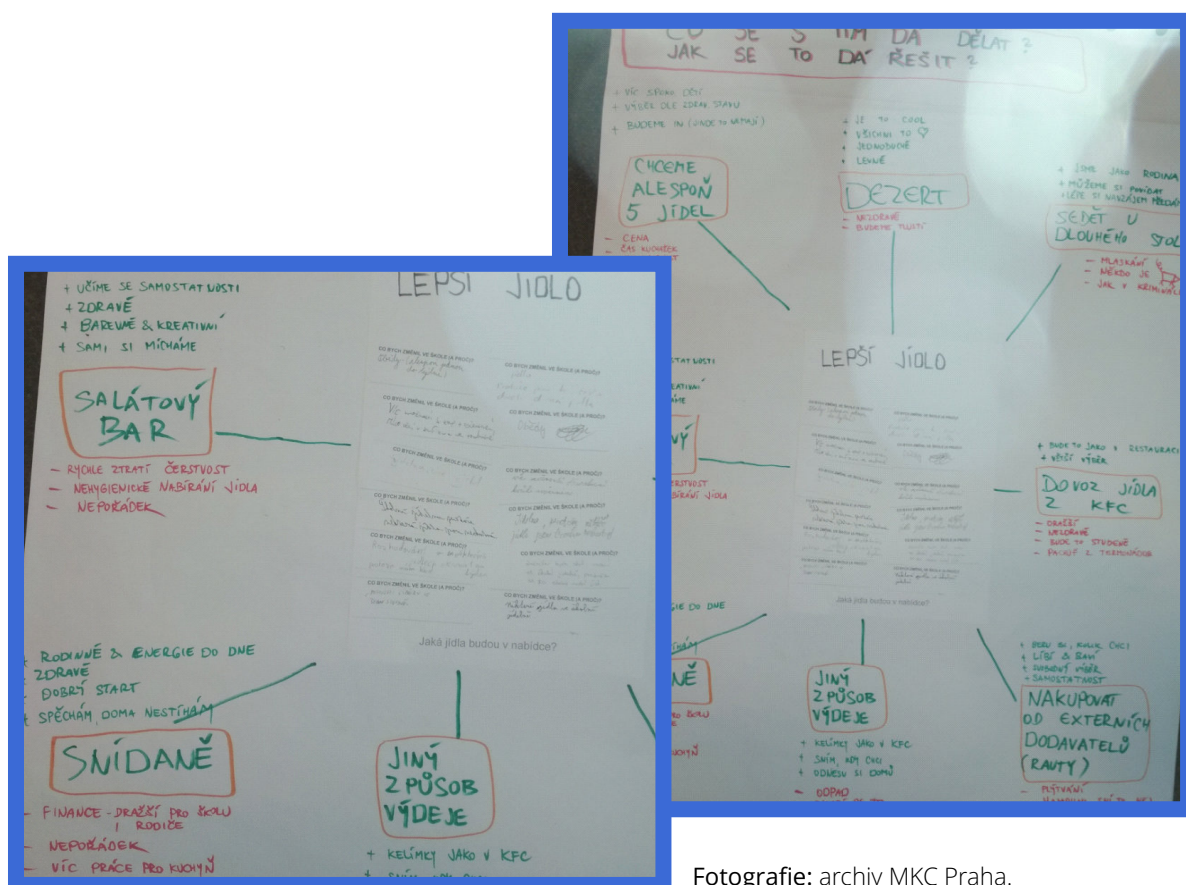
Více informací: Management Mania: SWOT Analýza [online],
URL: <https://managementmania.com/cs/swot-analyza>.

VARIANTNÍ ŘEŠENÍ (SKUPINOVÁ PRÁCE):

Zhodnocení **pozitiv** a **negativ** nápadů mohou žáci dostat za úkol zpracovat v rámci hodiny písemně.

POSTUP:

1. Učitel žáky vyzve k rozdělení do 3 skupin (pokud bude třída rozpracovávat jen jedno téma, skupiny mohou být shodné jako v předchozích hodinách včetně zapisovatele).
2. Učitel každé skupině přidělí 1/3 nápadů zapsaných na flipchartu (viz fáze 4).
3. Učitel vyzve žáky, aby ke každému nápadu v rámci skupiny brainstormovali nad **pozitiv** a **negativ** daného nápadu. Žáci hledají odpovědi na následující otázky:
 - **Pozitiva nápadu:** K čemu je to dobré? Co to přinese?
 - **Negativa nápadu:** V čem a proč je to problematické? Na co a proč to naráží? Co a proč to komplikuje?
4. Mluví skupiny (zapisovatel) pozitiva a negativa zachycuje na papír: Pozitiva nápadu heslovitě zapisuje **zelenou** fixou. Negativa nápadu heslovitě zapisuje **červenou** fixou.
5. V okamžiku, kdy skupiny dokončí práci, učitel vyzve vůdce skupin (zapisovatele), aby představili, k čemu v rámci skupinové práce došli. Papíry s pozitivy a negativy poté vyvěsí na flipchart s nápady (viz fáze 4).

Fotografie: archiv MKC Praha.

FÁZE 6: REFLEXE PROBĚHLÝCH DVOU HODIN

DOBA TRVÁNÍ:

max.10 minut

CÍL:

Reflektovat uplynulé dvě hodiny.

METODA:

Diskuse

POSTUP:

1. Lektor s žáky probírá průběh přechozích hodin. Otázky k diskusi:
 - Překvapilo vás téma, které třída (skupiny) zvolila?
 - Mrzí vás, že některé téma nebylo vybráno?
 - Byl pro vás průběh hodin srozumitelný?
 - Co vás nejvíc bavilo a proč, co naopak byla nuda a proč?
 - K čemu je dobré přemýšlet o kladných i záporných stránkách nějaké otázky?
 - Přemýšlíte takto i ve vlastním životě?
 - Dostali jste se ke slovu opravdu úplně všichni?
 - Kdo se neměl možnost vyjádřit? Proč?

5 M 5 M 10 MIN

35 MIN

25 MIN

10 MIN

PRACOVNÍ LIST Č. 9: TOHLE CHCEME JINAK

Se spolužáky a spolužačkami teď pracujete na skutečné změně. Jak se ti společné plánování změny líbí? Zkus popsat vlastními slovy, jaký z toho máš pocit.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Máš při práci pocit, že je tvůj hlas při rozhodování ve třídě dost slyšet? Daří se ti prosazovat mezi spolužáky a spolužačkami svůj názor? Souhlasíš s problémem, který řešíte? Zkus upřímně odpovědět. A pokud máš pocit, že se ti nedaří svůj názor mezi ostatními prosadit, co by to mohlo změnit? Můžeš něco z toho změnit ty sám/sama?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Když jste hledali řešení vybraného problému, hledali jste klady a zápory jednotlivých návrhů. Děláš něco podobného i sám/sama při rozhodování o jiných věcech ve svém životě? K čemu je podle tebe dobré, zamyslet se nad klady a zápory navrženého řešení?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

